

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van het graf van de kunstschilder Jean Brusselmans in Dilbeek

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het ministerieel besluit van 20 december 2018 tot voorlopige bescherming als monument van het graf van de kunstschilder Jean Brusselmans in Dilbeek;

Gelet op het openbaar onderzoek dat gehouden is van 12 februari 2019 tot en met 13 maart 2019 en waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van het graf van de kunstschilder Jean Brusselmans in Dilbeek aantoonst;

Overwegende dat het graf van de kunstschilder Jean Brusselmans als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Intact bewaard graf en grafteken van de kunstschilder Jean Brusselmans. Hij woonde en schilderde het grootste deel van zijn leven in Dilbeek en werd daar bijgezet op de gemeentelijke begraafplaats. Brusselmans vond zijn inspiratie in het Dilbeekse landschap en de lokale bevolking en is daardoor sterk verbonden met de gemeenten en het omgevende West-Brabantse landschap. Op de stèle prijkt de tekst *L'existence/ d'un artiste/ est toujours/ héroïque/ Jean Brusselmans* wat kan geplaatst worden in zijn niet aflatende strijd voor erkenning als kunstschilder, zijn schilderkundig idioom en zijn constante doorzettingsvermogen. De kunstschilder Jean Brusselmans is één van de meest unieke figuren in de Vlaamse schilderkunst van de 20ste eeuw. Hij wordt zowel tot het Brabantse fauvisme als het Vlaamse expressionisme gerekend doch behield steeds zijn eigenheid toen hij schilderde. Jean Brusselmans ligt hier begraven samen met zijn echtgenote en enige vrouwelijke model Marie-Louise Frisch;

Overwegende dat het graf van de kunstschilder Jean Brusselmans als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het grafteken voor Jean Brusselmans en zijn echtgenote is een representatief voorbeeld van de modernistische hardstenen graftekens zoals die vanaf het midden van de 20ste eeuw werden opgericht. De stèle werd uitzonderlijk vormgegeven door het inkappen van de tekst in het zeer herkenbare handschrift van Jean Brusselmans dat ook terug te vinden is in autografen van de schilder en op zijn schilderijen. Eigen aan het grafteken van de vrijzinnige Brusselmans is de afwezigheid van elk religieus symbool,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen definitief beschermd als monument: het graf van de kunstschilder Jean Brusselmans, graf met grafteken (grafperceel dil3010), D'Arconatistraat zonder nummer, Dilbeek, bekend ten kadaster: Dilbeek, 1ste afdeling, sectie A, perceelnummer 192G (deel).

De definitief beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de definitief beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° historische waarde;
- 2° architecturale waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Hardstenen sober vormgegeven modernistisch grafteken in gefrijnde blauwe hardsteen, zonder enige religieuze connotatie. Het grafteken bestaat uit een rechthoekige grafplaat die beide graven afdekt, erbovenop een kleinere hardstenen zerk met opgelegde metalen letters "J.B BRUSSELMANS / J. MARIE FRISCH" en een stèle met ingekapte letters. Op de stèle staat in het typische handschrift van Jean Brusselmans het opschrift "L'EXISTENCE/ D'UN ARTISTE/ EST TOUJOURS/ HÉROIQUE/ JEAN BRUSSELMANS".

Art.3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° behoud van het grafteken met al zijn erfgoedelementen en erfgoedkenmerken;
- 2° behoud van het ondergrondse graf met de lichamen van het echtpaar Brusselmans-Frisch.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het grafteken:
  - a) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
  - b) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
  - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;

- d) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden;
- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
  - a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
  - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel, 10 MEI 2019

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS